

THE ESSENCE OF 17TH OF TAMMUZ

BY: RAV YAAKOV WEINBERG ZT"l



About Rav Weinberg zt"l

HaRav Yaakov Weinberg, zt"l, (1923 – 1999) was the Rosh HaYeshiva of Yeshivas Ner

Yisrael in Baltimore, Maryland from 1987 until his petira in 1999. For many decades he was a force for Torah in the Jewish world. He was the ultimate Rebbe, transforming the hearts and minds of thousands of talmidim with his unfaltering adherence to the truth of Torah and the words of Chazal. With his incisive analysis and penetrating insight, he developed generations of outstanding leaders. They follow his example in their understanding of Torah and in their responsibility for its transmission. His talmidim have been instrumental in creating communal organizations including shuls, schools and kiruv centers. Rav Weinberg was a sought-after advisor, involved in hundreds of private and public issues within the Jewish community. He often conducted the question and answer sessions at Torah Umesorah conventions where many benefited from his counsel. Rav Weinberg was married to Rebbetzin Shaina Chana Ruderman, the daughter of Rav Yaakov Yitzchok Ruderman, zt"l, the founder of Ner Yisrael. He was the older brother and mentor of Rav Noach Weinberg, zt"l, the founder of Aish HaTorah.



*Dedicated l'iluy nishmas the Rosh HaYeshiva
הרב שמואל יעקב בן ר' יצחק מתתיהו זצ"ל
on the occasion of his yahrtzeit on the 17th of Tammuz*

15 Tammuz, 5781 - June 25, 2021

*Transcription and footnotes by Moishe Wax
Editorial assistance by Dr. Michael Ring*

The following is an adaptation of a shiur that was delivered in Aish HaTorah in Jerusalem. Appreciation is due to Aaron Dayan of Aishaudio.com for authorizing the transcription and publication of this shiur.

The Rosh HaYeshiva had a distinctive and expressive style of speaking. The text has been edited extensively for readability, including the addition of subtitles. Where necessary, the usual grammatical rules have been relaxed to retain the force and flavor of the Rosh HaYeshiva's delivery.

Why We Are Fasting

I think the first thing that needs to be explained is what we're fasting about. Because I am sure that everybody is fasting because of what happened two thousand years ago and I don't think that is correct. I think that we're fasting because of what's happening now. And the reason I say this is as follows.

The **גמרא** says that **כּל מי שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו**, that if the **בית המקדש** has not been rebuilt in our lifetime it is as though it was destroyed in our lifetime.¹

Now, you have to understand the simple meaning of this **גמרא**. The simple meaning of this **גמרא**, what the **גמרא** is conveying to us, is that it is not the case that you need a **זכות** for the **בית המקדש** to be rebuilt. The **בית המקדש** would be rebuilt as long as there is nothing there to cause it to be destroyed. That's what the **גמרא** is saying, you hear that. It isn't that once you don't have a **בית המקדש** you need **זכותים**, **חסדי ה'**, to be able to rebuild it. The **גמרא** is saying the natural state of affairs is such that the **בית המקדש** would automatically be rebuilt; it is only because something is preventing it that the **בית המקדש** is not rebuilt.

But the **גמרא** is going even deeper. It isn't just something preventing it from being built, but that which prevents it from being built has to be as serious as that which would cause it to be destroyed. If there is not a sufficient **חוב**, if there isn't a sufficient evil, that would demand that the **בית המקדש** be destroyed, it would automatically be rebuilt. And only because if it were now standing the situation would require that **רחמנא ליצולן** it be destroyed, only then is it not rebuilt.

Therefore, the fact that the **בית המקדש** is not being rebuilt now means that the process of destruction is going on at this moment, not two thousand years ago, but now. Right now it's being destroyed. And the only reason we don't see it is because the bricks and the stones were already removed, so we don't see it being destroyed. But actually, we are mourning a destruction that is taking place in its equivalence right now, at this moment.

The Effect of the Bais Ha.Mikdash

It could be that we have to understand even more deeply the tragedy of it. It could have been, and it very well might be, that had we had the **בית המקדש**, our **מצב** would have been so transformed that there would not have been the need for it to be destroyed. That is to say, that had we had a **בית המקדש** now, the effect of the **בית המקדש** would have elevated us to the point where our understanding of **עבודת ה'** and our carrying out that **עבודה** would have been of such quality that it would not have needed to be destroyed. Because the very lack of the **בית המקדש** is in and of itself a driving force to push us down. To make it much more difficult to know the truth of the **רבונו של עולם**'s existence. To feel the urge and the drive to be **עובד** Him. To see and have the depth of understanding which would bring us to learn His Torah and carry out His **מצות**.

The **בית המקדש** does that, you know. The existence of the **בית המקדש** makes an enormous impact on the life of every Jew, even those in **חוץ לארץ**. To know that the **בית המקדש** is there is to

1. כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו [ירושלמי יומא א.א.].

understand a special relationship that exists between ourselves and the **רבונו של עולם**,² which is the source really of all **עבודה**.

You've got to remember that the source of all relationship to the **רבונו של עולם** that we have begins with – and this is a **הלכה** in the **גמרא**³ – the first **פסוק** that you're **מחוייב** to teach your child from when he begins to speak, **משיחיל לדבר מלמדו תורה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב**,⁴ The first thing is not **שמע ישראל**, that's the second thing. The second **פסוק** that we teach a child when he starts to speak is **שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד**, which every single one of us without any question would certainly have said should be the very first **פסוק**, isn't that right? If I ask you what is the first, most important, most all-inclusive, most characteristic, most driving **פסוק** in all of Torah for a Jew to learn, everybody would say **שמע ישראל**. **שמע ישראל**, besides the fact we say it twice a day, every day,⁵ and then **קריאת שמע שעל המיטה** again,⁶ and it's the **פסוק** that Jews hope to die with on their lips,⁷ the **פסוק** we say **וידי** with, the **פסוק** we affirm our commitment with, **שמע** **שמע ישראל** is *the* clarion call of being a Jew. The **גמרא** says no, there's a **פסוק** that precedes it, that has an even greater importance, that is the basis upon which **שמע ישראל** exists. That is, **תורה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב**, it is a Torah that is the possession of **ישראל**.

What's the **ברכה** we make for this Torah? The **ברכה** that we make is **אתה בחרתנו** - **אשר בחר בנו מכל** - **אתה בחרתנו**.⁸ The **בחירה**, the being the **נבחר**, the **עם הנבחר**, the Chosen People, the **עם ה'**, that is the **יסוד היסודות**, that is the basis of all **עבודה**.

And when we have a **בית המקדש**, the **אתה בחרתנו** is the one thing that we all know with a clarity. The lack of the **בית המקדש**, the beginning of the tragedy, the beginning of the effect that it has, out of which all the other consequences derive and are actually secondary, is that we do not see with the same clarity, with the same force, with the same absolute acceptance. We don't see the **אתה בחרתנו**. And we must have the **אתה בחרתנו**; it has got to be the basis of our existence as Jews. Without that, the rest disappears.

So, if we would have had a **בית המקדש**, the **אתה בחרתנו** would be recognizable and seen and known by all. And when you know the **אתה בחרתנו**, everything else is dealt with very, very differently. You don't have intermarriage. You don't have assimilation. You don't have all these problems that beset us as a Jewish people today. So, it can very well be that had we had the **בית המקדש** it would not even have to be destroyed because we would have been different. We

-
2. שיר המעלות לדוד שמחתי באמרים לי בית ה' נלך. עמדות היו רגלינו בשעריך ירושלים. ירושלים הבנויה כעיר שחוברה לה יחדו. ששם עלו שבטים שבטי י-ה עדות לישראל להודות לשם ה' [תהלים קכב א-ד]. ששם. כי לשם עלו שבטים שבטי י-ה והתחברו כולם על ידי העיר הזאת עד שהיא עדות לישראל שהם גוי אחד מתאחדים במה שכולם מתקבצים שם בשלש מועדי השנה לתכלית אחד להודות לשם ה' עד שהתחלית הזה להודות לשם ה' הוא הכח הפנימי הקושר האיברים בפרטים והוא חיי הגויה הכללית והעיר ששם יתקצבו היא כמו הלב שבו תחול רוח החיים המחיה את הגויה ומקרב העצמות המפוזרות עצם אל עצמו [מלבי"ם שם].
 3. תנו רבנן קטן יהודע... יודע לדבר אביו לומדו תורה וקריאת שמע תורה מאי היא א"ר המנונא תורה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב קריאת שמע מאי היא פסוק ראשון [סוכה דף מב].
 4. מאימתי אביו חייב ללמדו תורה משיחיל לדבר מלמדו תורה צוה לנו משה ושמע ישראל... [רמב"ם, הלכות ת"ת, פרק א הלכה ו].
 5. שנצתינו לקרות בכל יום ערבית ושחרית פסוק אחד מן התורה שבסדר זה והוא (דברים ו ד) "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד" ועל פסוק זה נאמר ודברת בם בשבתך בביתך ובקומך... [חינוך מצוה תכ].
 6. אמר רבי יהושע בן לוי אף על פי שקרא אדם קריאת שמע בבית הכנסת מצוה לקרותו על מטתו אמר רבי יוסי מאי קרא (תהילים ד ה) "רגזו ואל תחטאו אמרו בלבבכם על משכבתם ודמו סלה [ברכות דף ד:].
 7. ...בשעה שהוציאו את רבי עקיבא להריגה זמן קריאת שמע היה והיו סורקים את בשרו במסרקות של ברזל והיה מקבל עליו עול מלכות שמים אמרו לו תלמידיו רבינו עד כאן אמר להם כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה "בכל נפשך" אפילו נוטל את נשמתך אמרתי מתי יבא לידי ואקיימנו ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו היה מאריך ב"אחד" עד שיצתה נשמתו ב"אחד" יצתה בת קול ואמרה "אשריך רבי עקיבא שיצאה נשמתך באחד" ... [ברכות דף סא:].
 8. מאי מברך (לפני תלמוד תורה) א"ר יהודה אמר שמואל אשר קדשנו במצותיו וצונו לעסוק בדברי תורה... ורב המנונא אמר אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו... [ברכות, דף יא:].

would have been able to live differently, work differently, be **עובד** differently and be able to maintain that **בית המקדש**.

So, we are in our **מצב** such that a **שבעה עשר בתמוז** is taking place today. Today it is being **נבקעה** **העיר**.⁹ Today is when the preparations are being made to destroy that **בית המקדש**. Second, the lack of that **בית המקדש** through all these years and the **תוצאה**, the consequences of that lack, is what it has done to us. We wouldn't be losing this enormous, enormous percentage of Jewry that we all know. It's a life blood drain, it's just hemorrhaging as Jews get lost. It wouldn't be happening if we had that **בית המקדש**. We wouldn't have to be discussing with anybody whether a Chosen People is possible to be held, to believe, in this day and age of democracy, this day and age of equality, of pluralism. Remember that they've got a problem, Jews today, with **אתה בחרתנו**, with the Chosen People, you know that. And this problem is the major problem. Because **אתה בחרתנו** is what being a Jew is all about. If it's not **אתה בחרתנו** then what are you being a Jew for?

If being a **גוי** – you have to understand this, please listen so carefully – if you can be **עובד ה'** and be just as good a person and be just as nice and fine a person, and just as holy and just as moral and just as ethical while being a **גוי**, then why in the world should anybody be a Jew? If you could do the same as a **גוי**, it's a lot easier and a lot more pleasant as a **גוי**. You don't have to keep **תרי"ג מצות**, but that's only a beginning. The persecutions, the hatreds, the disabilities, the oppressions, what do we need it for? Why do we have to sit in this land worried about the Arabs and being attacked by the Arabs and pressured by all the world? Move, go away, what difference does it make? Unless it does make a difference, isn't that right? If it doesn't make a difference, you can be a good man even though you're a Christian, and you can be a wonderful person even though you're a Buddhist, then why be a Jew? There's got to be a difference if you're going to pay the price of being Jewish. It's got to mean that there is something superior to being a Jew, you understand, otherwise there's no point in being a Jew.¹⁰ That's our problem today. You had a **בית המקדש** that wouldn't be a problem. When you have a **בית המקדש** everybody knows **אתה בחרתנו**. There is nobody who can deny it when there is a **בית המקדש**. It's a pulsating, vital, living reality.

And that's what we miss, the beginning from which so much derives. A constant need of an affirmation that we are Jewish. A constant need of a rediscussion of it's worth being Jewish. A constant need of a redefinition, what does it mean to be Jewish. Only because we don't have that **בית המקדש** that testifies in the clearest terms that being Jewish is very, very special and unique. And so we are mourning a **בית המקדש** that we don't have to help us.

Our Response to the Loss

Which leaves us with the next question, what should our **עבודה** be to rectify the loss? That's what the **עבודת היום** surely must be, that which will in some way ameliorate the consequences of the **בית המקדש**.

9. חמשה דברים ארעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז...נשתברו הלוחות, ובטל התמיד, והובקעה העיר, ושרף אפוסטמות את התורה, והעמיד צלם בהיכל... [משנה תענית פרק ד משנה ו].

10. ...ירדה תורה לסוף מחשבת האדם וקצת יצרו הרע...ורוב דיני תורה אינן אלא עצות מרחוק מגדול העצה לתקן הדעות ולישר כל המעשים וכן הוא אומר "הלא כתבתי לך שלישים במועצות ודעת להודיעך קשט אמרי אמת להשיב אמרי לשולחך" [רמב"ם סוף הלכות תמורה]. מן הענינים העמוקים שבהנהגתו ית' הוא ענין ישראל ואומות שמצד טבע האנושי נראה היותם שוים באמת ומצד עניני התורה הם שונים שינוי גדול ונבדלים כמינים מתחלפים לגמרי...ואברהם לבדו נבחר במעשיו ונתעלה ונקבע להיות אילן מעולה ויקר כפי מציאות האנושית במדריגתו העליונה וניתן לו להוציא ענפיו כפי חקו ואז נתחלק העולם לע' אומות כל אחד מהם במדריגה ידוע אבל כלם בבחי' אנושיות בשפלותו וישראל בחי' האנושיות בעיליו... [דרך ה' חלק ב, ישראל ואומות העולם].

Well, we've just said that the major horror of the **חורבן בית המקדש** is the weakening of the clarity of the **אתה בחרתנו**, of being a Chosen People. Therefore, it makes sense to say that the most direct and urgent of all the **עבודה** that we have to undertake to bring back that **בית המקדש** would be to reaffirm in ever deepening and clearer terms the **אתה בחרתנו**. To the extent that we can see it and teach it and give it over to others, to that extent do we overcome the handicap of the loss and can we look forward to the **זכות** of being able to re-achieve the **בית המקדש** that we lost. So, **אתה בחרתנו** is the first of the **דרכים** which we ought to undertake to achieve a **בית המקדש**.

What is the first thing when you don't have a **בית המקדש**? What is the first thing that we have that affirms and makes clear to us the **אתה בחרתנו**?

Well, we say the **אתה בחרתנו** on **יום טוב**.¹¹ It's clear that **יום טוב** is an **אתה בחרתנו**. But, **יום טוב** is an **אתה בחרתנו** because it [only] affirms it. **פסח** affirms the **אתה בחרתנו**. It affirms the fact that the **רבנו של עולם** took us out of **מצרים** and made us His people. You're affirming the fact. That's why it's an **אתה בחרתנו**. And so are the other **ימים טובים**.

But there is one where its very existence is the **אתה בחרתנו**. And that is **תלמוד תורה**.

We know this because, as we mentioned before, the **ברכה** that we make for **תלמוד תורה**, and we have to describe that **ברכה**, is a **דאורייתא**. There is a **חייב** in the Torah that when a Jew sits down to learn, he must do it after having made a **ברכת התורה**. It is an obligation to make a **ברכה** before we sit down to learn. It is a **דאורייתא**, the Torah itself requires this. And the **רמב"ן** explains what this **ברכה** is. We say this **ברכה** that is a **דאורייתא**; we also say the **ברכה דרבנן**. The **חכמים** made a **תקנה** that for every **מצוה** we say a **ברכה**.¹² They made that **תקנה** for the **מצוה** of **תלמוד תורה**, too. That's the **ברכת המצוה דרבנן** of **מצוה דרבנן לעסוק בתורה**. The **ברכת המצוה דרבנן** is "...אשר קדשנו במצוותיו וצונו...", **ברכת התורה** of **מצוה דרבנן** is "...אשר בחר בנו מכל העמים...".¹³ And the **רמב"ן** explains. The **ברכה** that the Torah requires of us is not "...אשר קדשנו במצוותיו וצונו...", it's not the **ברכה** that He gave us a commandment to learn Torah, but it is a **ברכה** to recognize the present that He gave us in giving us a Torah. Not the **מצוה** of learning Torah, but the fact of possessing the Torah. That He gave us a Torah which we could learn. That He gave us a Torah that we can follow.¹⁴

This Torah that He gave us is a present like giving us **ארץ ישראל**. It's not just a **מצוה** to live in **ארץ ישראל**. It's that He gave us **ארץ ישראל**, the fact of the **מתנה**, the fact of the present. Don't we have to thank Him not only for the **מצוה** of living in **ארץ ישראל**, but for the **מצוה** of being privileged to have **ארץ ישראל**, to walk in **ארץ ישראל**, to feel **ארץ ישראל**, without the **מצוה** of it?

There are some who learn that there are **ראשונים** who believe there is no **מצוה** of **ארץ ישראל** **ישו**.¹⁵ **מגילת אסתר** understands that in the **רמב"ם**. That's why the **רמב"ם** is not a **מונה** of **ישו**.

11. אתה בחרתנו מכל העמים אהבת אותנו ורצית בנו ורממתנו מכל הללונו וקדשתנו במצותיך וקרבתנו מלכנו לעבודתך ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת... ותתן לנו ה' אלקינו באהבה מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון את יום... [עמידה לג' רגלים].

12. הגמרא פסחים ז ב קובעת שכל המצוות מברכים עליהן. אסמכתות לברכת המצוות ניתן למצוא בוידוי מעשרות שם נאמר "לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי" - ומסבירה המשנה (מעשר שני ה,יא) שמדובר בברכת המצוות (ע' תפארת ישראל שם), וכן בדברי שמואל לשאול שנוהגים לברך לפני מצוות אכילת הזבח "יברך הזבח אחרי כן יאכלו הקראים" (שמואל א ט יג). בגמרא ברכות טו א מבואר שחייב הברכות הוא מתקנת חכמים.

13. אלא דברכת וצונו לעסוק בד"ת היינו כשאר ברכת המצוות וצריך לומר וצונו משא"כ ברכת אשר בחר בנו לא דמי לברכת המצוות אלא לברכת ההודאה... [פני יהושע ד"ה רבי יוחנן... ברכות, דף יא].

14. מצוה טו שנצטוינו להודות לשמו ית' בכל עת שנקרא בתורה על הטובה הגדולה שעשה לנו בתתו תורתו אלינו והודיענו המעשים הרצויים לפניו שבהם נחל חיי העולם הבא... ובשלישי של ברכות (כא). אמרו מנין לברכת התורה לפניו מן התורה שנאמר כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלקינו... מכלל זה מתבאר שהברכה הזו מן התורה... [שכחת העשין לדעת הרמב"ן מצוה טו, בספר המצוות להרמב"ם].

15. Issac Leon Ibn Tzur, 16th century Italian Scholar, Author of "Megillat Esther" - Commentary on Rambam's

because he holds that it is not a מצוה לדורות, that it's a מצוה that is not נוהג during the time of the גלות.¹⁶ Most אחרונים don't פסקין with the מגילת אסתר,¹⁷ but let's say you do. So then there's no מצוה to live in ארץ ישראל, but isn't there a fact that being in ארץ ישראל is a change, is a difference, is a thing that lifts you up, that transcends? It's a fact. It's a reality, ארץ ישראל, besides the מצוה of it.¹⁸

The same, says the רמב"ן, is the Torah. There is the מצוה of learning Torah, there is the מצוה of keeping Torah. But there's also the fact that you possess Torah, and that itself is such an enormous greatness, is such an enormous good, that we have to express our gratitude to the רבונו של עולם that He did us this wonderful, wonderful טובה, that He gave us this יפה מתנה,¹⁹ כי לקח טוב נתתי לכם.²⁰ This טוב, לקח טוב, this delicious, delightful reality with which He blessed us, the Torah, we have to thank Him for that. And express our understanding and realization that we know what it means, our appreciation of what Torah is.

How do we express that? אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו. We express that appreciation, we express that recognition of this special present that He gave us, this לקח טוב נתתי לכם, we express it with אשר בחר בנו, with the fact that He was בוחר us.

So how did He show this בחירה? How did ה' show this special, unique relationship that He has with us? Through giving us the Torah, בחר בנו ונתן לנו את תורתו. It is in the giving us of the Torah that this uniqueness of the relationship, this בחירה, this being a Chosen People, expresses itself.

Therefore, if we want to reaffirm and strengthen our acceptance and realization of the אתה בחרתנו, of being a Chosen People, what is the method above all others, the דרך above all others, to pursue in order to achieve the full recognition and realization of being the רבונו של עולם's Chosen People, of being unique, and separate, and different than all the other nations of the world?²¹ Learning Torah. Using His Torah. It is His Torah that expresses this אתה בחרתנו. If we want to find that אתה בחרתנו, learn that Torah that expresses it, that affirms it, out of which it comes, out of which it grows.

And therefore, if we want to create this appreciation of what it is to have a unique relationship between us and the רבונו של עולם, out of which a בית המקדש is built and out of which a בית המקדש is maintained, and which is in a sense the ultimate purpose of that בית המקדש, to be the expression of this special relationship between ourselves and Him, if we want to rebuild that, then surely that which is the way in which the רבונו של עולם expressed His בחירה, namely, by giving us His

Sefer HaMitzvot.

16. נראה לי כי מה שלא מנאה הרב הוא לפי שמצות ירושת הארץ וישיבתה לא נהגה רק בימי משה ויהושע ודוד וכל זמן שלא גלו מארצם אבל אחר שגלו מעל אדמתם אין מצוה זו נוהגת לדורות עד עת בוא המשיח... [מגילת אסתר על ספר המצוות שכחת העשין].

17. ע' שו"ת אבני נזר סימן תנד אות ד-ז.

18. וכי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וערלתם ערלתו את פריו שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל [ויקרא יט כג]... ואולי שרומז באומרו "עץ מאכל" על בני תורה שגם הם נקראו נטעים, כמו שאמר ר' יוסי (שבת קיח:) ה' בעילות בעלתי וה' נטיעות נטעתי, ונקראים גם כן עץ דכתיב (ישעי' ס"ה) כימי העץ ימי עמי, וכמו כן דרשו בזהר (ח"ג רב) בפסוק לא תשחית את עצה שמדבר באדם בן תורה, ויצו ה' שתהיה עיקר הכנסת הארץ לנטוע בה עץ מאכל שהם בני תורה כי אוריה של ארץ ישראל מחכים ומטהר הנפש (ב"ב קנח:), ונקרא בן תורה עץ מאכל כי ממנו מזון לנפש. וצא ולמד ממעשה של ר' עקיבא (מס' כלה רבתי פ"ב) שלמד תורה לאותו תינוק שהיה אביו מת ונתון בצרה גדולה ומיום שפתח פיו בדברי תורה נהנה אביו בעולם העליון [אור החיים שם].

19. ...חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה חבה יתירה נודעת להם שניתן להם כלי חמדה שבו נברא העולם שנאמר (משלי ד) כי לקח טוב נתתי לכם תורתני אל-תעזב [אבות ג יד].

20. כי לקח טוב נתתי לכם תורתני אל-תעזבו [משלי, פרק ד פסוק ב].

21. כי מראש צרים אראנו ומגבעות אשורנו הן עם לבדד ישכן ובגוים לא יתחשב [במדבר כג ט]. הן עם לבדד ישכן מובדלין הן מן העו"א בכל דבר בלבושיהן ובמאכלן ובגופיהן ובפתחיהן [ילקוט שמעוני שם].

Torah, is the way to get back, by learning that Torah which He gave us as His expression of that unique relationship, using that expression is the way to reaffirm and redevelop and recreate in its fullest extent that special, unique relationship between us and Him that is the **אתה בחרתנו**, and out of which a **בית המקדש** is rebuilt.²²

So if we undertake on a day such as today, which is the remembrance and the expression of our understanding and realization of what's involved in **חורבן בית המקדש**, if we want to do that **עבודה** properly and we want reaffirm the **אתה בחרתנו**, if we want to reestablish **עם ישראל** as a living, vivid, vital **עם** again, the first step surely should be **תורה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב**, and to learn that Torah, to use it.

If the first step of the Jewish child is to know this **אתה בחרתנו** that came out of giving us the Torah, then the first step of an adult, in our stage, is surely the **קבלה** to sit and learn that Torah and keep it, **כי הם חיינו וארך ימינו**,²³ to accept the truth of that statement, its realization, and from it to come again, to reaffirm the uniqueness of our **שייכות** to the **עולם של רבנו**. The **אהבה רבה**²⁴ which He expressed to us specifically, an **עם ישראל**, in giving us His Torah and **מצות**, and through that to be **זוכה** to the **בנין בית המקדש** which is the strongest expression in a living form that we have of that same **אתה בחרתנו**.

22. כשיבא קץ הגאולה אומר להם הקב"ה לישראל בני אני תמה מכם היאך המתנתם לי כל אותן השנים והן אומרים לפניו רבש"ע אילולי תורתך שנתת לנו כבר אבדנו האומות לכך נאמר זאת אשיב אל לבי ואין זאת אלא תורה שנא' (דברים ד) וזאת התורה וכן דוד אומר (תהלים קי"ט) "לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי" [מדרש איכה רבה פרשה ג אות ז על הפסוק (איכה ג כא) "זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל"].

23. כי הם חיינו, וארך ימינו, ובהם נהגה יומם ולילה [ברכת ק"ש של ערבית, ע' דברים ל כ]. תנו רבנן פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שלא יעסקו ישראל בתורה בא פפוס בן יהודה ומצאו לרבי עקיבא שהיה מקהיל קהלות ברבים ועוסק בתורה אמר לו עקיבא אי אתה מתירא מפני מלכות אמר לו אמשול לך משול למה הדבר דומה לשועל שהיה מהלך על גב הנהר וראה דגים שהיו מתקבצים ממקום למקום אמר להם מפני מה אתם בורחים אמרו לו מפני רשתות שמביאין עלינו בני אדם אמר להם רצונכם שתעלו ליבשה ונדור אני ואתם כשם שדרו אבותי ואבותיכם אמרו לו אתה הוא שאומרים עליך פקח שבחיות לא פקח אתה אלא טפש אתה ומה במקום חיותנו אנו מתיראין במקום מתנתנו על אחת כמה וכמה אף אנחנו עכשיו שאנו יושבים ועוסקים בתורה שכתוב בה "כי הוא חייך ואורח ימך" כך אם אנו הולכים ומבטלים ממנה על אחת כמה וכמה [ברכות דף סא:].

24. אהבה רבה אהבתנו ה' אלקינו חמלה גדולה ויתרה חמלת עלינו [ברכת ק"ש של שחרית].

**מאי מברך...רב המנונא אמר אשר בחר בנו
מכל העמים ונתן לנו את תורתו...זו היא מעולה
שבברכות [ברכות, דף יא:]**



Please consider sponsoring a local distribution of this publication in your area.
Comments on content, requests for subscriptions or any other inquiries are welcome

Email: moshew789@gmail.com Phone: (908) 910-3090

Distributed from Lakewood N.J.